

ОСОБЛИВОСТІ ТА НЕОБХІДНІСТЬ УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація

В роботі досліджено складові процесу управління капіталом підприємств. Систематизація підходів до управління капіталом вітчизняних підприємств показала, що управління капіталом суттєво відрізняється в різних організаційно-правових формах підприємств, які пов'язані з особливостями формування ресурсів, мірою відповідальності по наслідкам фінансово-господарської діяльності, порядком розподілу прибутку.

Ключові слова: капітал, управління капіталом, власний капітал, залучений капітал

Abstract

The components of the capital management process of enterprises are investigated in the work. Systematization of approaches to capital management of domestic enterprises has shown that capital management differs significantly in different organizational and legal forms of enterprises, which are related to the peculiarities of resource formation, the degree of responsibility for the consequences of financial and economic activities, profit distribution.

Key words: capital, capital management, equity, attracted capital

Вступ

Рівень ефективності господарської діяльності підприємства в основному визначається цілеспрямованим формуванням його капіталу. Основною метою формування капіталу підприємства є задоволення потреби у придбанні необхідних активів і оптимізації його структури з точки зору забезпечення умов ефективності його використання.

Недосконале управління капіталом на макро- і мікрорівнях зумовлене низкою об'єктивних та суб'єктивних причин. Тому управління капіталом набуває особливої актуальності на сучасному етапі стабілізації економіки України.

Питання, пов'язані з управлінням капіталом на сьогодні є досить розробленими. Дане питання висвітлюється такими вченими економістами, як Базилінська О. Я., Зянько В. В., Єпіфанова І. Ю., Кучменко В. О., Концева В. В., Лубкей Н. П., Невдчина О. І., Олексик О. І., Пономарьов Д. Е., Семенов А. Г., Щербань О. Д., Югас, Е. Ф., Ярошевська О. В. та багатьма іншими.

Разом з тим, важливим є узагальнення особливостей управління капіталом підприємств.

Метою цієї роботи є систематизація особливостей управління капіталом вітчизняних підприємств.

Основна частина

Зважаючи на те, що капітал відіграє важливу роль в економічному розвитку підприємства, це ідентифікує його як головний об'єкт фінансового управління підприємством. В свою чергу забезпечення ефективного використання капіталу є найбільш відповідальним завданням фінансового менеджменту.

Під управлінням капіталом розуміють систему принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням з різноманітних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання у різних видах господарської діяльності підприємства [1].

Управління капіталом визначають також як вплив суб'єкта управління (підприємства) на об'єкт управління (капітал) з метою найбільш ефективного його використання у процесі реалізації господарської діяльності підприємства [2].

Управління капіталом реалізується через систему принципів, методів розробки управлінських рішень, які пов'язані з оптимальним формуванням капіталу та забезпеченням ефективного використання (рис. 1).

Головною метою управління капіталом є максимізація ринкової вартості підприємства, за рахунок чого забезпечується максимізація добробуту власників підприємства в поточному і перспективному періодах [4-6].

Управління капіталом підприємства направлене на вирішення таких основних завдань [7]:

- 1) формування достатнього обсягу капіталу для отримання необхідних темпів економічного розвитку підприємства;
- 2) оптимізація розподілу наявного капіталу за видами діяльності та напрямками використання;
- 3) досягнення максимальної доходності капіталу за запланованого рівня фінансового ризику;
- 4) забезпечення мінімізації фінансового ризику, пов'язаного з використанням капіталу, при запланованому рівні його доходності;
- 5) оптимізація обороту капіталу;
- 6) забезпечення достатнього рівня фінансового контролю над підприємством з боку його засновників;
- 7) забезпечення достатньої фінансової гнучкості підприємства;
- 8) забезпечення фінансової рівноваги підприємства;
- 9) забезпечення своєчасного реінвестування капіталу.

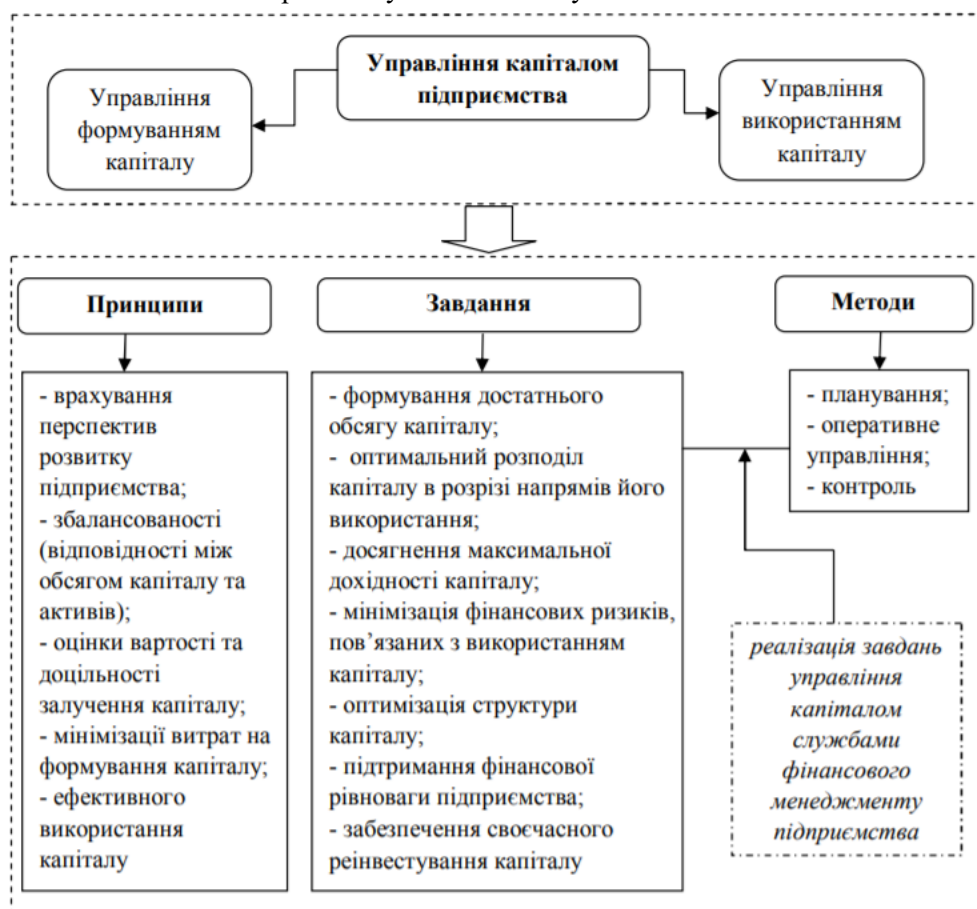

Рисунок 1. Складові процесу управління капіталом підприємства [3]

Досить важливим завданням є оптимізація структури капіталу, яка полягає у формуванні оптимального співвідношення між власним та залученим капіталом. Більшість вчених дотримується думки, що у структурі капіталу більшу частку має складати власний капітал, що вважається запорукою фінансової стійкості підприємства та його фінансової незалежності. Оптимальне співвідношення власного та позикового капіталу є індивідуальним для кожного суб'єкта господарювання у певний проміжок часу, оскільки капітал будь-якого підприємства є унікальним. Визначення оптимальної структури капіталу вимагає застосування як кількісних, так і якісних оцінок структури фінансових джерел. Оцінка показників ефективності управління капіталом має супроводжуватися експертним аналізом різноманітних факторів політики фінансування.

У сучасних умовах структура капіталу – це фактор, який впливає на фінансовий стан підприємства – його довгострокову платоспроможність, величину доходу, рентабельність діяльності. Капітал підприємства може бути представлений двома складовими: власними і залученими засобами.

Власний капітал є основою для початку господарської діяльності підприємства і його розвитку на розширеній основі. Основними складовими власного капіталу є зареєстрований капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений та вилучений капітал.

Залучений капітал – це сума грошових активів, наданих їх власником у користування іншій юридичній чи фізичній особі. Залучений капітал підприємства може формуватися за рахунок зовнішніх та внутрішніх джерел. У балансі залучений капітал підприємства відображається у складі зобов'язань за умови, що оцінка цих зобов'язань може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок їх погашення.

У балансі залучений капітал підприємства відображається у складі зобов'язань за умови, що оцінка цих зобов'язань може бути достовірно визначена та існує ймовірність зменшення економічних вигід у майбутньому внаслідок їх погашення. Залежно від строковості залучення фінансових ресурсів їх поділяють на довгострокові (можливий строк використання більше одного року) і короткострокові (строк використання до одного року).

Для успішної реалізації стратегії управління капіталом підприємству необхідно забезпечити відповідний механізм управління ним, чітко визначити цілі та здійснювати контроль за їх досягненням, що допоможе оптимізувати структуру капіталу та забезпечить зростання капіталовіддачі.

Управління капіталом суттєво відрізняється в різних організаційно-правових формах підприємств. Ці особливості пов'язані з особливостями формування ресурсів, мірою відповідальності по наслідкам фінансово-господарської діяльності, порядком розподілу прибутку і організації взаємовідносин із бюджетом.

Висновки

Таким чином, систематизація підходів до управління капіталом вітчизняних підприємств показала, що управління капіталом суттєво відрізняється в різних організаційно-правових формах підприємств, які пов'язані з особливостями формування ресурсів, мірою відповідальності по наслідкам фінансово-господарської діяльності, порядком розподілу прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: учеб. Курс. К. : Ника-Центр, Эльга, 2001. 528 с.
2. Савельева Т. М. Напрямки удосконалення управління капіталом підприємства. Економіка будівництва і міського господарства. 2014. Т. 10. № 3. С. 191–196.
3. Лубкей Н. П. Теоретичні засади управління капіталом підприємства. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2019. Вип. 1. №1. С. 38-45.
4. Бровко Л. І., Капуш О. В. Етапи управління капіталом підприємства в умовах нестабільності. Молодий вчений. 2015. №12. Ч. 1. С. 127-130.
5. Єпіфанова І. Ю., Дзеджула В. В. Фінансовий аналіз та звітність: практикум. Вінниця: ВНТУ, 2017. 143 с.
6. Єпіфанова І. Ю., Супрун В. В. Особливості управління капіталом підприємств легкої промисловості. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки"*. – 2020. – № 5. – С. 74-78.
7. Ламанов С. В. Система завдань управління капіталом підприємства. Управління розвитком. 2011. № 1(98). С. 155–158.

Дзеджула В'ячеслав Васильович — д-р екон. наук, професор, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail:djedjulavv@gmail.com

Супрун Віталія Валеріївна – студентка групи МФКД-20м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця

Viacheslav V. Dzhezdzhula – Doctor of Economics, Professor, Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail:djedjulavv@gmail.com

Suprun Vitaliya V. – student of the MFKD-20m group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia